

บทที่ 3

สังคม วัฒนธรรม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอยู่อาศัย

3.1 สภาพสังคมและวัฒนธรรมการอยู่อาศัย

- สำหรับสถาปนิก ที่อยู่อาศัย มีความชัดเจนที่รู้กันทันทีว่า คือ อาคารสถานที่ประเภท บ้าน ที่บุคคล และครอบครัวใช้เป็นที่พัก
- บ้าน อาจไม่ใช่อาคารถาวรก็ได้ หากลักษณะการทำมาหาเลี้ยงชีพ ไม่เรียกร้องต้องการสถานที่ถาวร เช่น ชนเผ่าเลี้ยงสัตว์ตามทุ่งราบที่ร่อนเร่ในประวัติศาสตร์ หรือคนอพยพในยุโรปปัจจุบัน หรือพ่อค้าแม่ค้าเร่ตามตลาดนัดในต่างจังหวัดของไทย
- บ้านเป็นปัจจัยการดำรงชีวิต ทั้งในส่วนที่เป็นที่ทำงาน และการพักผ่อนหลับนอน เป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ได้ทั้งในยามตื่นและให้ความปลอดภัยในยามหลับ
- กระท้อบ กระทูบ ตูบ กระท่อม ขน้า เถียง นา ทับ คือ เรือนขนาดเล็ก ปลูกสร้างอย่างง่าย ๆ ซึ่งชาวไร่ ชาวนา ใช้อาศัยชั่วคราวเพื่อเฝ้าพืชผล
- สลัม คือ ชุมชนแออัด ประกอบด้วยเรือนหลายๆหลังที่ปลูกสร้างอย่างง่าย ๆ และมักขาดสุขลักษณะที่ดี ผู้อยู่อาศัยโดยมากมีรายได้น้อย และไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เรือนตั้งอยู่

3.2 การพัฒนาการเลือกตั้งที่พักอาศัย

3.2.1 การตั้งหลักแหล่งที่พักอาศัยในอดีต

ลักษณะที่ 1 การขยายตัวตามการคมนาคม

หมู่บ้านริมน้ำ (River Linear Village)

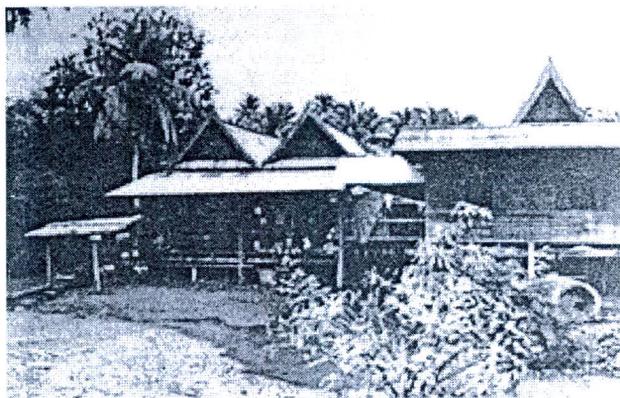

ภาพที่ 3.1 แสดงลักษณะบ้านริมน้ำ

สภาพของหมู่บ้านทั่วไป เกิดการรวมตัวขึ้นตามสภาพภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นปัจจัยในการประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่ คนไทยเรามีอาชีพเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ซึ่งต้องอาศัยน้ำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญโดยตรง รวมทั้งต้องใช้น้ำสำหรับบริโภค และเป็นทางคมนาคม ซึ่งการคมนาคมสมัยนั้นการเดินทางทางน้ำ จะสะดวกกว่าทางบก ทำให้เกิดหมู่บ้านตามริมคลอง เรียกว่าหมู่บ้านริมน้ำ(River Linear Village) คือมีหมู่บ้าน ร้านค้า ปลูกเรียงรายไปตามแม่น้ำหรือใกล้ทะเล เมื่อมีหมู่บ้านเกิดขึ้น สิ่งจำเป็นอย่างอื่นๆ ก็เกิดตามมาได้แก่ตลาดและวัด ซึ่งมีตลาดเป็นศูนย์กลางเปลี่ยนสินค้า และมีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ทั้งมีอิทธิพลที่จะเป็นตัวประสานยึดเหนี่ยวในหมู่บ้านดำรงอยู่ได้เป็นกลุ่มก้อน

หมู่บ้านริมทาง (Road Linear Village)

สมัยก่อนใช้เกวียนเป็นยานพาหนะทางบก ใช้สัตว์เป็นตัวลากจูง หรือขับขี่ ระยะทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งไกลเกินกำลังสัตว์ จำเป็นต้องพักแรมกลางทาง ในช่วงแรกชาวบ้าน ชาวป่าที่อยู่ใกล้บริเวณนั้นเริ่มปลูกเพิงขายอาหารและสิ่งของเครื่องใช้แก่ผู้ที่ผ่านไปมา กิจการค้าเจริญดีขึ้น ชาวบ้านจึงมาปลูกเพิงขายของมากขึ้น การขยายตัวออกไปตามยาวขนานสองข้างทาง ช่วงต่อมา เมื่ออยู่ไปเนิ่น เกิดความเคยชินจึงได้คิดปลูกเป็นเรือนถาวรขึ้น จนกลายเป็นหมู่บ้านในที่สุด ด้านหลังของหมู่บ้านจะเป็นสวนไร่นา

ภาพที่ 3.2 แสดงลักษณะบ้านริมทาง

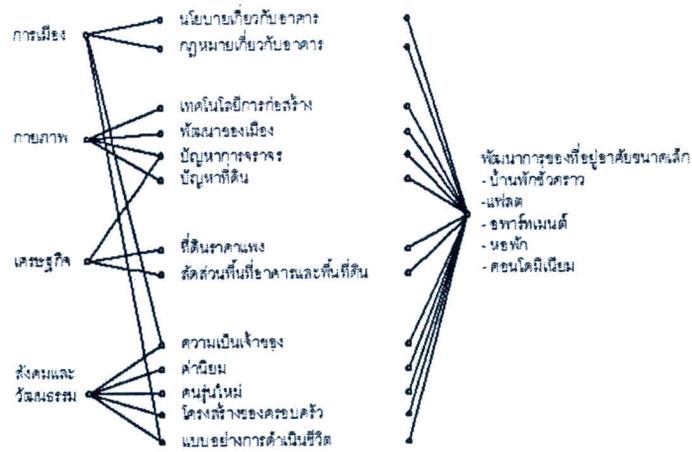
ลักษณะที่ 2 การขยายตัวตามพื้นที่ราบสูง

การเกิดหมู่บ้านตามที่ราบสูงน้ำท่วมไม่ถึง ซึ่งเป็นการอยู่กันเป็นกลุ่มและแยกกันออกไปทำนา ซึ่งในหมู่บ้านจะมีสระน้ำ หรือบึงขนาดใหญ่เพื่อไว้ใช้ หมู่บ้านลักษณะนี้เรียกว่า Cluster Village

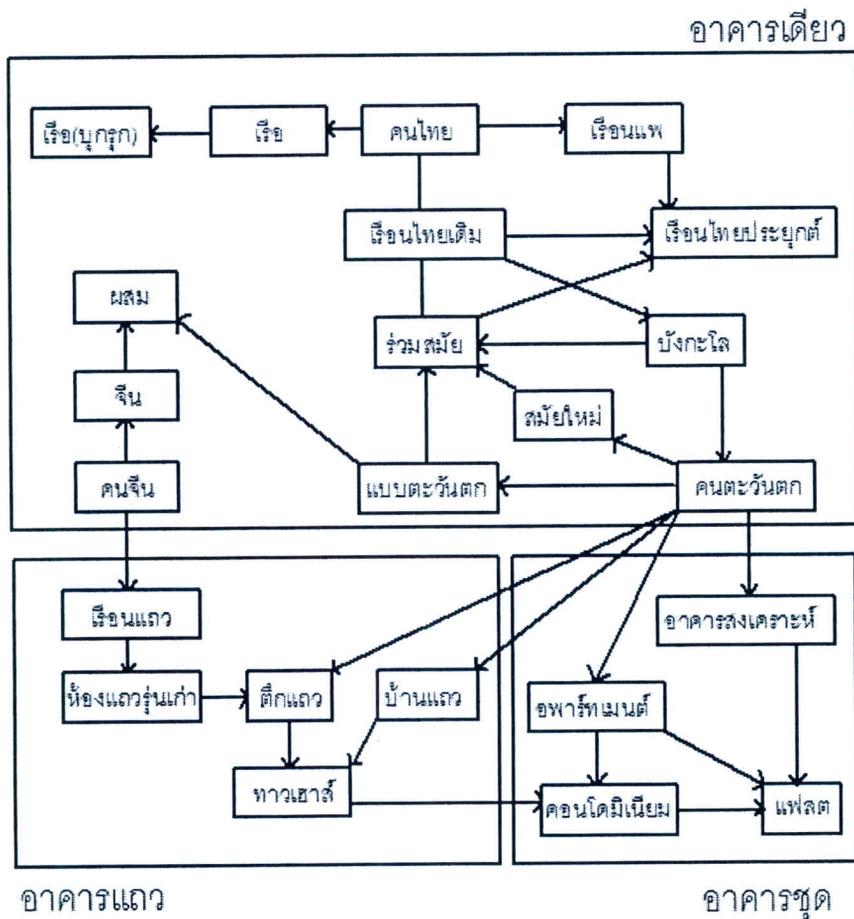
ลักษณะที่ 3 การขยายตัวตามพื้นที่

หมู่บ้านที่อยู่กระจัดกระจายอยู่อย่างโดดเดี่ยว ตั้งอยู่ในที่นา หรือสวนของตนเอง สภาพความเป็นอยู่ สังคม ประเพณีและคตินิยมจันทรคติ

ปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยขนาดเล็กแสดงดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 แสดงปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย

ภาพที่ 3.4 แสดงการพัฒนาที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

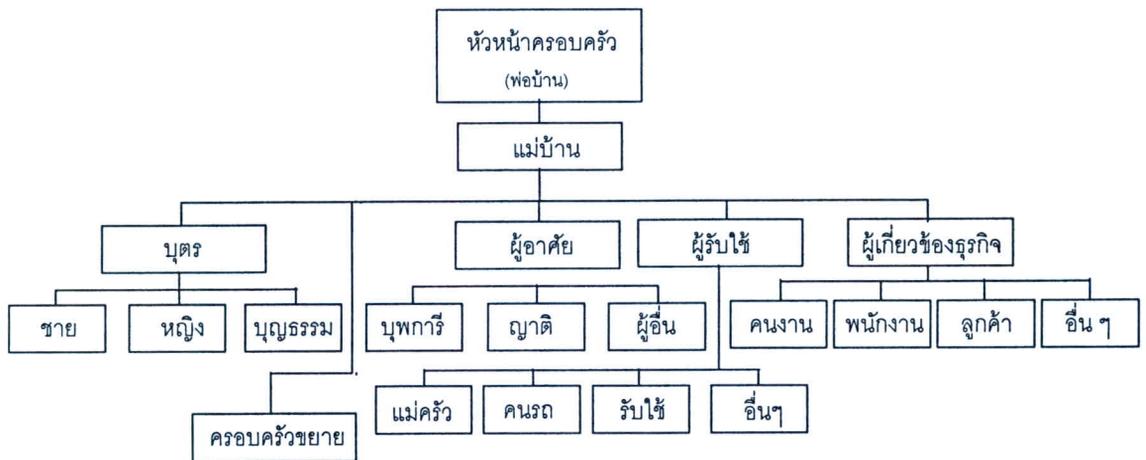
3.2.2 การตั้งหลักแหล่งที่พักอาศัยในปัจจุบันและอนาคต

ปัจจุบันการเกิดหมู่บ้านขยายไปตามแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ซึ่งการขยายตัวของหมู่บ้าน ชุมชน ส่วนใหญ่เกิดจากการจัดสรรที่ดินของโครงการภาคเอกชน และภาครัฐบาล เช่น โครงการบ้านจัดสรรของภาคเอกชนที่เกิดขึ้นตามสถานที่แหล่งธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรม เป็นต้น

ซึ่งพื้นที่ตั้งที่พักอาศัยในเขตเมืองหลักของประเทศมีการขยายตัวกันมากขึ้น ทุกคนพยายามอยู่ใกล้แห่งระบบสาธารณูปโภค แหล่งราชการ เพื่อความสะดวกสบายในการอยู่อาศัย การศึกษา การทำงาน แต่ในอนาคตระบบเทคโนโลยีสื่อสาร และระบบขนส่งมวลชน พัฒนาขึ้นจะทำให้พื้นที่การตั้งถิ่นฐานสามารถขยายตัวตามแหล่งที่มีความพร้อมทางสิ่งแวดล้อมธรรมชาติมากขึ้น

3.3 ระบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวโดยทั่วไปสามารถแบ่งได้ดังภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 แสดงลักษณะการพัฒนาสถาบันครอบครัว

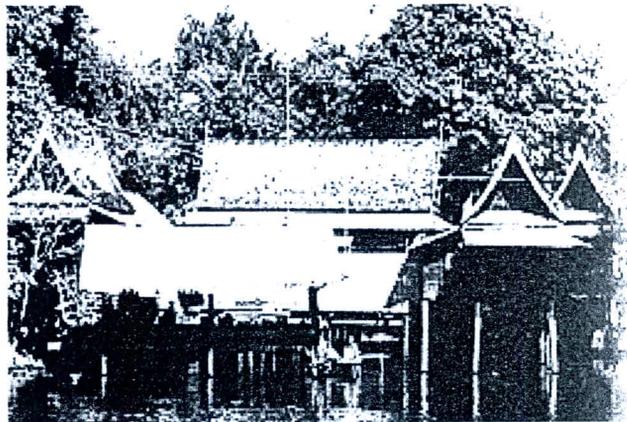
ระบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามสมาชิกในครอบครัวสามารถแบ่งได้ดังนี้

3.3.1 เรือนครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) เป็นเรือนสำหรับครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก (ยังไม่ได้แต่งงาน) ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวของสังคมชาวตะวันตก

ภาพที่ 3.6 แสดงลักษณะเรือนครอบครัวเดี่ยว

3.3.2 เรือนครอบครัวขยาย (Extended Family) เกิดการแยกเรือนตามสมาชิกที่
แต่งงานมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นจะอยู่รวมกัน ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวของสังคม
คนจีน และคนไทย

ภาพที่ 3.7 แสดงลักษณะเรือนครอบครัวขยาย

3.3.3 เรือนครอบครัวผสม (Complex Family) ซึ่งถือว่าถ้าเป็นญาติจะมาอยู่รวมกันเป็นหลาย
ครอบครัวก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวของสังคมไทยในอดีต (ครอบครัวเรือนหมู่คหบดี)

ภาพที่ 3.8 แสดงลักษณะเรือนครอบครัวผสม

ลักษณะการใช้ชีวิตครอบครัวในปัจจุบันมีลักษณะแบบ เรือนครอบครัวเดี่ยว(Nuclear Family) เพิ่มมากขึ้น จากสถิติการอยู่อาศัยของครอบครัวสังคมไทยพบว่าสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ยที่ 3.8 คน/ครอบครัว ซึ่งในอดีตที่มีค่าเฉลี่ยที่ 6 คนต่อครอบครัว

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน กับการทำมาหาเลี้ยงชีพ

- มนุษย์สร้างที่พักถาวรและไม่ถาวรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะการทำมาหาเลี้ยงชีพตามสภาพของสิ่งแวดล้อม ความรู้ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ ของแต่ละสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยนั้น
- ตัวอย่างในเมืองไทย เช่น การสร้างบ้านของชนเผ่า ผิดตองเหลือง คนเหล่านี้ไม่รู้จักรการเพาะปลูก เลี้ยงชีพด้วยการเก็บพืชป่าและสัตว์ ร่อนเร่ตามหาแหล่งอาหาร จึงปลูกเพิงพักชั่วคราว รวมทั้งเงาะป่า ซาไก ทางภาคใต้ที่เข้าชายไม่มีบ้านถาวรเช่นกัน
- บ้าน เป็นสถานที่ดำรงชีวิต มีความสัมพันธ์กับ การทำมาหาเลี้ยงชีพตามเงื่อนไขข้อจำกัดของสภาพแวดล้อม และความรู้ความสามารถของเจ้าของ
- ในบางแห่งที่มีกิจกรรมใหม่เพิ่มขึ้นจากแบบประเพณีเดิม เช่น มีโอกาสค้าขายสินค้า และให้บริการแก่สัญจร ไปมาตามเส้นทางคมนาคมด้วยถนนหนทาง และขบวนพาหนะสมัยใหม่ บ้านเรือนจึงเปลี่ยนไปตามความจำเป็นให้เหมาะสมกับกิจกรรมใหม่ เช่น ทำเป็นโรงเรือน ห้องแถว ที่ชั้นล่างขายของและให้บริการได้ และชั้นบนเป็นที่พักผ่อนหลับนอนหรือแยกส่วนหน้ามาทำการค้าขายติดต่อกิจการ ส่วนในเป็นที่หลับนอน เจ้าของใช้ประโยชน์ร่วมของการทำงานกับการพักผ่อนในบ้านหลังเดียวกัน
- พ่อค้า คนงาน ช่างฝีมือ รับจ้างกินเงินเดือน หรือมีอาชีพบริการ มีความจำเป็นและโอกาสในการใช้บ้านเรือนเปลี่ยนไป ลักษณะอาคารบ้านเรือนมีเงื่อนไขและสภาพหลายอย่างที่ไม่เคยมี

เช่น ที่วางที่มีจำกัด การสื่อสารคมนาคมกว้างขวางทั่วถึงแต่แออัดยัดเยียดกว่า มีรูปแบบของบ้านเรือนที่หลากหลายตามระดับฐานะและอาชีพของบุคคล อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในสังคมไทย

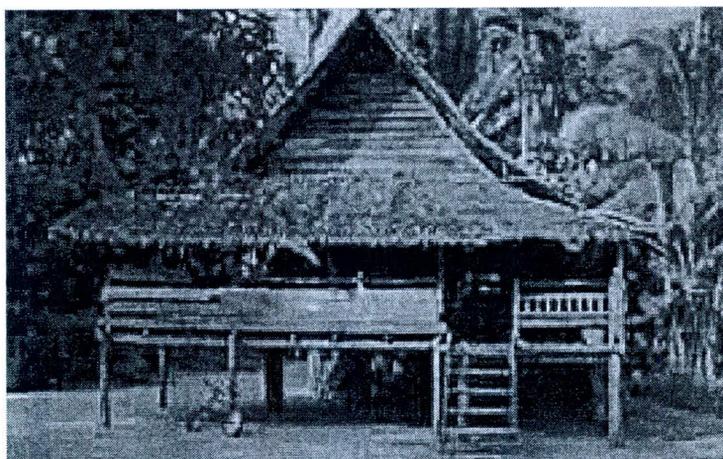
3.5 รูปแบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามลักษณะการก่อสร้าง

สถาปัตยกรรมตามประเพณีอาจแบ่งตามวิธีการปลูกสร้างได้เป็นสามแบบได้แก่

1. เครื่องผูก :

มักใช้กับสถาปัตยกรรมขนาดเล็กและไม่ต้องการความถาวร มักใช้ไม้เป็นวัสดุปลูกสร้างสำคัญ การปลูกสร้างเป็นไปอย่างรวดเร็วและราคาถูกกว่าวิธีอื่นวิธีตริงไม้สองชั้นให้มั่นคงใช้วิธีการผูกเป็นสำคัญ อันเป็นที่มาของชื่อวิธีการปลูกสร้างนี้ ในอดีตเชือกผูกเป็นสิ่งที่ได้ในธรรมชาติ แต่ปัจจุบันซึ่งมีทางเลือกมากขึ้น เชือกพลาสติกเป็นวัสดุที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย

คนยากจนนั้นมักอยู่เรือนเครื่องผูก คือ เรือนที่ใช้ไม้ไผ่เป็น โครงสร้างหลักมีห้วยหรือคอกผูกมัดตัวไม้โครงสร้างเข้าด้วยกัน ฝาเรือนและหลังคาเป็นวัสดุพวกใบหญ้า ใบจากหรือแฝกอันเป็นวัสดุตามธรรมชาติที่หาได้ง่าย

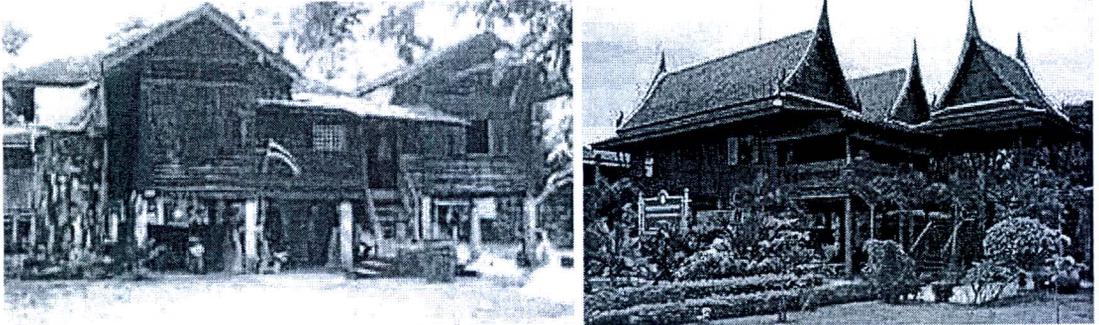

ภาพที่ 3.9 แสดงลักษณะเรือนเครื่องผูก

2. เครื่องสับ :

สับคือการปรุงเสาไม้ที่เป็นวัสดุปลูกสร้างให้ได้ขนาดและรูปแบบตามที่ตั้งใจไว้ไมที่นิยมใช้มีไม้สัก ไม้มะค่า ไม้เต็ง ไม้แดง เป็นต้น สถาปัตยกรรมไม้อาจจะไม่มีคองทนถาวรเท่ากับสถาปัตยกรรมหิน แต่ที่เป็นเรือนไม้โบราณอายุนับร้อยปีในเมืองไทยก็มีให้เห็นได้ การขีดไม้สองตัวให้เข้ากันได้แน่นหนา นิยมบากไม้ ฉลุไม้ ให้ไม้เข้ากันได้สนิท อาจมี

การใช้หมุดไม้ ลิ่มไม้เสริมเพื่อความมั่นคงได้ เป็นวิธีที่พิถีพิถันกว่าการใช้ตะปู ซึ่งเกิดขึ้นในชั้นหลัง เรือนเครื่องสับจึงอาจถอดรื้อลงเพื่อปรุปลูกชิ้นใหม่ในที่อื่นได้ไม่ยากนัก

ภาพที่ 3.10 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับ

ผู้มีฐานะดีพอประมาณอยู่เรือนเครื่องสับ ซึ่งใช้ไม้จริงเป็น โครงสร้างหลัก การยึดโครงสร้างไม้ใช้การสับบากไม้เข้าเดือยยึดติดกันจึงเรียกเรือนเครื่องสับ ส่วนฝาเรือนมักเป็นไม้ไผ่หรือวัสดุธรรมชาติ หลังคามุงจาก

3. เครื่องก่อ :

เป็นวิธีการก่อสร้างอาคารที่ใช้อิฐ ศิลาแลงเป็นวัสดุสำคัญ นิยมใช้วิธีนี้ก่อกำแพงวัดผนังอุโบสถ ฐานอาคารขนาดใหญ่ มักมีการฉาบปูนปิดทับลงบนผนังก่อ มีการแต่งแนวปูน บันปูนประดับตกแต่งลวดลายให้งดงามเครื่องก่อจึงมักเป็นวิธีสำหรับก่อสร้างอาคารในปัจจุบัน

ภาพที่ 3.11 แสดงลักษณะเรือนเครื่องก่อ

3.6 รูปแบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามลักษณะรายได้

บ้านมีหลายรูปแบบ หลายประเภทเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากตามระดับฐานะและรายได้ของผู้เป็นเจ้าของ การจำแนกลักษณะของบ้านตามเศรษฐกิจและแผนการดำรงชีวิตของผู้อยู่อาศัยอาจจำแนกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. บ้านผู้มีรายได้น้อย

การพัฒนาประเทศไปสู่ระบบการผลิตทางอุตสาหกรรมเห็นได้ชัดเจนจากกรุงเทพฯ กลายเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรม การขนส่ง ศูนย์กลางการเงิน การศึกษา การบริหาร สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่มีคุณภาพทำให้กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีธุรกิจหมุนเวียนมากที่สุด เกิดการจ้างแรงงานมากที่สุด ประชาชนจากต่างจังหวัด หลั่งไหลเข้ามา ซึ่งส่วนมากเป็นคนจนที่เข้ามาหางานทำแยกได้เป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ยึดอาชีพขายแรงงานด้านการบริการ เช่น คนงานก่อสร้าง คนรับใช้ คนขับรถแท็กซี่ เป็นต้น และส่วนที่ยึดอาชีพขายแรงงานด้านการผลิต ตามโรงงานที่เกิดขึ้นมากมายตามเขตชานเมือง โดยมีลักษณะบ้านแบ่งได้ดังนี้

- สลัม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ แบบสลัมบุกรุก เป็นบริเวณบ้านของกลุ่มราษฎร รายได้ต่ำ และ แบบสลัมยกระดับ ซึ่งเป็นนโยบายรัฐบาลที่ดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ที่มีระบบสาธารณูปโภคและบริการอื่นๆ เป็นต้น
- บ้านสร้างบางส่วน (Site-Service) ซึ่งการเคหะแห่งชาติได้จัดสร้างบ้านสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยสร้างเฉพาะส่วนที่เป็น โครงสร้างที่สำคัญ(Core House) ส่วนแรกที่ยึดเป็นของบ้าน คือ ห้องเอนกประสงค์ ห้องน้ำ และครัว ผู้อยู่อาศัยสามารถต่อเติม ภายหลังเมื่อเช่าอยู่ได้
- บ้านขนาดกระทัดรัด ซึ่งเป็นโครงการของรัฐบาลที่ดำเนิน โครงการบ้านเอื้ออาทร ในราคาประหยัดสามารถอยู่อาศัยได้ในเขตเมืองและปริมณฑล
- บ้านชนิดที่รวมกันอยู่ในบริเวณบ้านนายจ้างหรือ โรงงาน
- บ้านชนิดแฟลต หรือเคหะสงเคราะห์ สำหรับผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น

2. บ้านผู้มีรายได้ดี

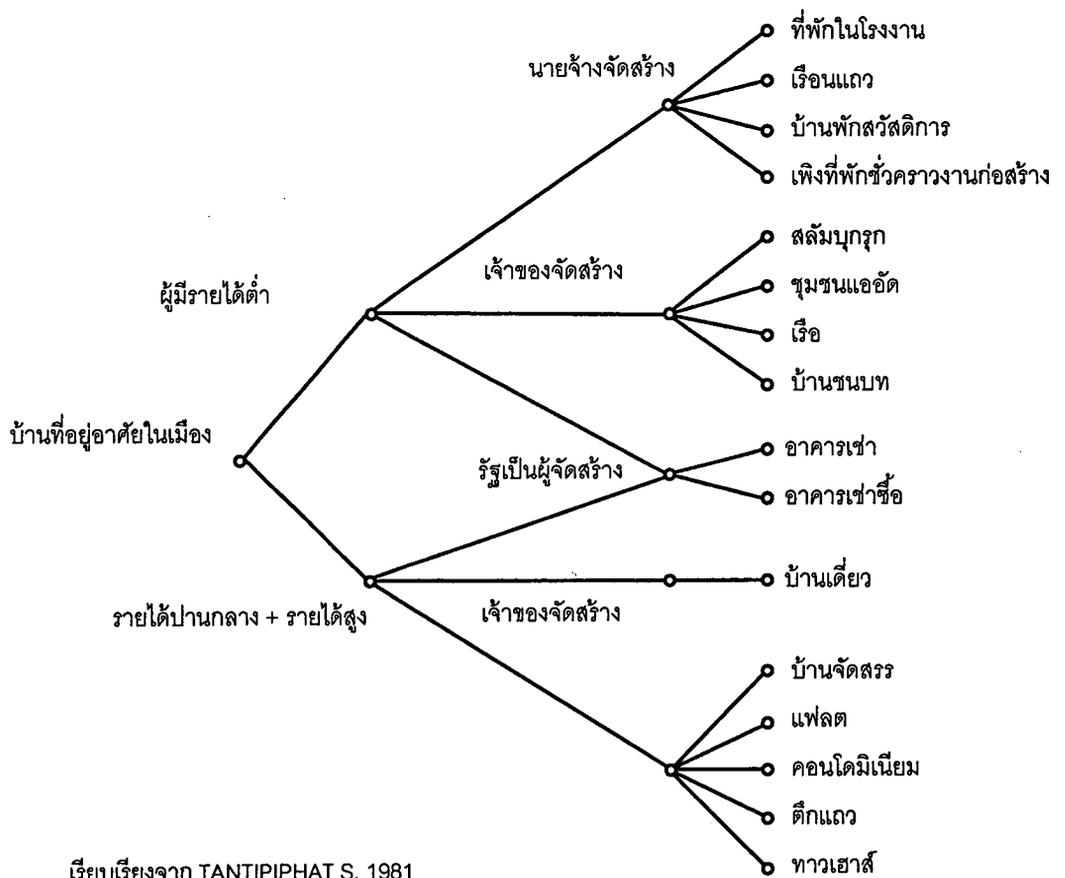
- ห้องแถว ตึกแถว กลุ่มผู้มีรายได้ดีที่อาศัยห้องแถว ตึกแถว เป็นที่ทำมาหากินทำ การค้าหรือธุรกิจขนาดย่อม และอยู่อาศัยไปพร้อมๆกัน มักจะเป็นพ่อค้าขาย มีกิจการค้าขนาดเล็ก มีลักษณะการขายปลีกเป็นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนที่หนาแน่น ในแหล่งธุรกิจการค้าในเมืองและชุมชนรอบเมือง

- บ้านจัดสรร ซึ่งมักอาศัยที่มุ่งเน้นการประหยัดราคาค่าก่อสร้างเป็นเกณฑ์ มักเป็นอาคารสูง 2 ชั้น อาจเป็นการจัดสรรของภาครัฐ หรือเอกชน มีบางส่วนที่มีการปลูกสร้างตามแบบที่เจ้าของที่ดินต้องการ
- บ้านประเภทมีหลายหน่วยอยู่รวมกันในชานเมือง(คอนโดมิเนียม) มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้พอสมควร ส่วนมากจะเป็นการเช่าเพื่อการอยู่อาศัย

3. บ้านผู้มีรายได้สูง

กลุ่มผู้มีรายได้สูง คือ กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ หัวหน้าหน่วยงาน เป็นต้น มีรายได้สูงมีความต้องการบ้านที่มีคุณภาพสูงขึ้นตามฐานะทางเศรษฐกิจ

- บ้านเดี่ยว มักจะมีผู้ออกแบบให้เหมาะกับความต้องการของเจ้าของบ้าน
- บ้านเดี่ยว ที่อยู่ในชุมชนเมือง ที่จัดซื้อตามโครงการบ้านจัดสรรเตรียมไว้ให้
- บ้านประเภทมีหลายหน่วย(คอนโดมิเนียม) ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีการบริการเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อหรือผู้เช่า

เรียบเรียงจาก TANTIPIPHAT S. 1981

ภาพที่ 3.12 แสดงลักษณะที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามรายได้ของผู้อยู่อาศัยในเมือง

3.7 ปัจจัยที่กำหนดลักษณะบ้าน

ลักษณะบ้านตามเงื่อนไขของการทำมาหาเลี้ยงชีพอันแตกต่างกัน มีปัจจัยที่กำหนด ดังนี้

1. ภูมิประเทศและภูมิอากาศ ลักษณะสภาพภูมิประเทศมีผลต่อรูปแบบบ้าน เช่นบริเวณที่น้ำท่วมถึง เป็นต้น ส่วนสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อการออกแบบบ้าน เช่น สภาพอากาศร้อน หรือหนาว เป็นต้น
2. ประยุกต์วิทยา เทคโนโลยี คือ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือและวิธีการของคนในสังคม การก่อสร้างด้วยเครื่องมือ แปรสภาพวัสดุธรรมชาติให้เป็นอาคารสถานที่
3. ทรัพยากร วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นนั้นๆ แต่การนำมาใช้ขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและความสามารถทางประยุกต์วิทยาของบุคคลหรือสังคมนั้น
4. ระบบเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจที่จัดการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีและใช้ทรัพยากรนั้น ระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพสูง ย่อมเพิ่มหรือกระจายทรัพยากรได้มากและกว้างขวาง
5. ฐานะทางสังคม บุคคลที่มีฐานะทางสังคมกำหนดและยอมรับกันอย่างไรก็มีสิทธิหรือหน้าที่ที่จะใช้และมีวัตถุ อุปกรณ์ประกอบการดำรงชีวิตต่างๆ กันไป ซึ่งรวมถึงลักษณะของบ้านจะต้องมีความสอดคล้องกับฐานะทางสังคมของตน
6. อำนาจการบริหารปกครอง ผู้บริหาร ผู้ปกครอง จะมีฐานะทางสังคมสูงกว่าผู้ถูกปกครองแล้ว อาศัยอำนาจการบริหารปกครองที่ตนมี ก็สามารถออกกฎหมายบังคับ (ทำนองเทศบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง) อำนาจบริหารปกครองที่มีประสิทธิภาพ รักษาความสงบของชุมชนให้ปกติจากผู้ร้าย โจร ขโมย ฯลฯ
7. ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ การมีความเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนา หรือฤกษ์ยาม โชคลาง ก็เพราะสิ่งนั้นๆ มีค่าสำหรับผู้ที่ยึดถือ
8. โอกาสที่จะเปลี่ยนแปลง บุคคลเปลี่ยนสิ่งของ เครื่องใช้และระเบียบวิธี การกระทำปฏิบัติเมื่อพบว่าสิ่งเก่าหมดประสิทธิภาพหรือไม่สอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขความต้องการใหม่ แต่จะเปลี่ยนเป็นเครื่องมือและวิธีการใหม่ได้ต้องอาศัย
 - ความสามารถคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ที่มีประสิทธิภาพ หรือให้ความพอใจได้มากกว่าของเดิม
 - โอกาสรับเอาสิ่งใหม่ที่ผู้อื่นคิดทำไว้แล้วมาใช้เป็นเสมือนของตนเอง

วิสัยมนุษย์ชอบที่จะเปลี่ยนแปลงมีของใช้และวิธีการใหม่ที่ทำให้ประโยชน์มากขึ้น เพื่อความสะดวกสบายและความยินดีพอใจของผู้ใช้เอง การมีสิ่งใหม่ใช้นั้นสอดคล้องกับการแสดงศักดิ์ศรีบริวารมีตามฐานะและอำนาจของผู้ใช้